

Oponentský posudek disertační práce

Název: Dominance Strategies in Romantic Couples' Interactions

Autorka: Mgr. et Bc. Denisa Průšová

Školitel: prof. PhDr. Petr Weiss, PhD., DSc.

Oponentka: doc. PhDr. Iva Poláčková Šolcová, Ph.D.

Předkládaná disertační práce se zabývá se tím, jak romantické páry verbálně a neverbálně komunikují dominanci. Zkoumána je dynamika chování z hlediska evolučních a komunikačních teorií. V teorii se autorka soustředí na definici dominance a vymezení partnerských vztahů, komunikaci ve vztazích a výzkumné metody chování v partnerských vztazích, ve kterých akcentuje psychodrama. Práce je poněkud netradičně členěná na část teoretickou (cca 40 str.) a na část empirickou, založenou na dvou v časopisech publikovaných článcích, jednom článku v tisku a jednom konferenčním příspěvku. Takové členění práce je problematické. Žádoucí je přístup article based práce formálně dodržet. K disertaci by bylo dostačující uvést 4 zmíněné příspěvky, opatřit je řádným úvodem, který řešené téma širěji zařadí do kontextu obecné antropologie a zároveň objasní tematickou souvislost jednotlivých publikací. Disertační práce musí obsahovat diskusi, která pojednává o daném tématu v širších oborových souvislostech. Dílčí diskuse v jednotlivých příspěvcích nelze jako obecnou diskusi chápat. Rovněž chybí závěr a identifikace limitů výzkumu dominance napříč studii. V souladu s formálními požadavky práce obsahuje souhlasy s využitím článků pro účely disertace a spoluautory a potvrzení, která upřesňují míru autorčiny participace na každé jednotlivé publikaci. Za nepřilíš vhodnou považuji skutečnost, že práce je v angličtině a jeden předkládaný článek v češtině (jazyk práce má být vždy jen jeden, ale formální požadavky takovou povinnost nikterak nevyžadují).

K dílčím částem práce:

V úvodních kapitolách autorka místy odkazuje na studie uvedené v druhé polovině práce, ovšem takový přístup nelze chápat jako obecnou diskusi k předkládaným statím, spíše se to jeví jako takové puzzle, které čtenáři nedávají příliš smyslu. Například kapitola partnerských vztahů se věnuje teorii dominance Barrett a kol. na necelých 20 řádcích, načež skáče do tématu spokojenosti (cca 30 řádků) s tvrzeními typu „*In later International Society for Human Behavior and the Human Behavior and Evolution Society Conference studies (HBES, ISHE, Průšová et al., 2018), we found that “Aggressive behaviors do not help to win conflict interactions in romantic couples.”* (str. 18), u kterých není zřejmé jak a proč se váží ke kapitole spokojenosti potažmo nadkapitole Partnerských vztahů. Poslední kapitolu Partnerských vztahů tvoří Teorie citové vazby, opět bez souvislostí a vztahů s ostatními kapitolami. Nerozumím, proč se autorka nevěnuje třeba teorii atribuce, naučené bezmocnosti, socioekonomickým nerovnostem, stresu, výchovy a dále či podobně, které rovněž s dominancí v partnerských vztazích mohou souviset, nevidím perspektivu komunikačních teorií atd. Skladba kapitol mi nedává smysl. Nerozumím, proč jsou některé kapitoly pod partnerskými vztahy, na základě jakého klíče byly vybírány a proč jsou zmiňovány.

V dalších kapitolách dochází k přeskokům mezi teorií a tím, co se objevuje v článcích dále uvedených anebo neuvedených, pro čtenáře je těžké porozumět tomu, k čemu se možná dočte výrazně později, jsou kombinovány předpoklady s výsledky a s diskusí dohromady: zkrátka práce je velmi zmatečná a chybí jakákoliv vědecká struktura a systém předkládání poznatků. Např. konkrétně v kapitole 1.6, která je jakousi případovou studií uvedenou snad kvůli psychodramatu, je podrobně popsána procedura a následně se v kapitole uvádí nejspíše dílčí výsledek (str. 33): *To show how complicated it could be to assess dominance and where and why research studies can differ, we included various types of dominance measures (survey reports, interview, behavioral task) and multiple points of view (partners themselves, qualitative analysis, and observers). Overall dominance distribution differed a little among couples - the man was feeling 50/50 dominance, female felt 40% and her partner 60%, which indicates on one note an equal relationship, on the other hand, his perception of “perfectly equal” and hers “I feel a little submissive.” In this qualitative analysis of Interactional dominance, where criteria for*

indicating dominance by fulfillment of one's wish/request or resisting partner's, we pointed as dominant the male partner. Based on a woman's initiating request of a task, partner's resistance, and woman's acceptance of that". Z textu vůbec není zřejmé, o jakou studii jde, celá kapitola 1.6 není odkazována a to ani „*illustrative case study*“, ani *tender comforting strategy „typically used by men“*, ani NASA exercise (str. 34) apod. Napříč „teorií“ mi naprosto uniká vztah mezi psychodramatem a „psychoterapeutickou metodou“. Psychodrama je relevantní technika pro sběr dat, psychoterapeutickou metodu neznám, ale předpokládám, že autorka psychoterapii participantům nedělala.

Celá část, kterou bychom snad mohli nazvat úvodem, je zmatečná, vyjma kapitoly 1.1. a 1.2. Podobně zmatečný je i abstrakt, kde autorka tvrdí „*Oproti současným psychosociálním vědeckým teoriím navrhuje, že lidé, kteří jsou stereotypně považováni za submisivní, ti, kteří používají jiné než přímé, aktivní a agresivní strategie, mohou také dosáhnout své vůle*“. – asi tuším, co tím chce autorka říct, ale zdá se, že vymezit dominanci jako dosažení své vůle je málo přiléhavé vzhledem k tomu, co autorka o dominanci ví. Netuším ani, co znamená „vysoce kvalitativní“ přístup zmíněný v abstraktu (i vzhledem k tomu, že některé příspěvky jsou spíše kvantitativní, např. kap. 5 či data kvantifikována, např. kap 4, 3, 2) a jak byla „metoda psychoterapie“ přizpůsobena pro výzkumné účely. Je zvláštní, že autorka se v abstraktu a teorii vlastně metodologicky rozchází s tím, co je uvedeno v člancích, na kterých participovala.

Autorka předkládá čtyři příspěvky z let 2012 - 2021, dva publikované v zahraničních časopisech, jeden příspěvek odprezentovaný na konferenci (bez odkazu na sborník) a jeden český článek přijatý do tisku, což je relevantní objem příspěvků pro disertační práci. Všechny příspěvky prošly recenzním řízením a jsou kvalitně zpracované, čtivé a pěkné.

Lindová, J., Průšová, D., & Klapilová, K. (2020). Power Distribution and Relationship Quality in Long-Term Heterosexual Couples. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 46:6, 528-541.

Lindová, J., Průšová, D., Klapilová, K. (2012). Nonverbal behavior contrasts the respectful, coercive, affectionate and ignoring domineering strategies, 111- 125. *Antropologie*, 50 (1).

Průšová, D. & Weiss, P. (2021). Strategie partnerské komunikace, sexuální spokojenost a iniciace sexuálních aktivit v dlouhodobých romantických vztazích. *Sexuologia – zatím nepublikovaný manuskript v tisku*

Průšová, D., Adams, A., Klapilová, K., Lindová, J., Dunbar, N. (2017, May 25- 29). Successful domineering strategies in romantic couples conflict. Conference of The International Communication Association, San Diego, CA, USA. Ústní prezentace na konferenci (odkaz na sborník chybí)

Celkově je předkládaná disertační práce problematická. Podle mého názoru autorka nedodržela formální požadavky kladené na article based disertaci. Text mimo články je zmatečný, chabě organizovaný, neodkazovaný, nesystematický a celkově vlastně nesrozumitelně poskládaný. Práci chybí obecná diskuse, ve které by autorka z jednotlivých příspěvků mohla ukázat a diskutovat, co je v poznání dominance v partnerských vztazích nového a jak to nové přispívá k vědeckému chápání partnerských vztahů. Práce mimo články je protkána teoretickým chaosem, metodologickými přešlapy („vysoce kvalitativní studie“, „metoda psychoterapie“), neodkazovanými závažnými tvrzeními apod. Celkově je práce slabá, nikoliv předkládanými články, které jsou na velmi dobré úrovni, ale jejich přiřazením k teoretické části, která bez obecné diskuse a závěru zcela nedává smysl.

Celkově práci nedoporučuji k obhajobě a naopak doporučuji její předělání v souladu s požadavky kladenými na article based disertační práci.

V Praze dne 26.5.2021

doc. PhDr. Iva Poláčková Šolcová, Ph.D